

ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک: با رویکرد

جامعه‌شناختی سازمانی

ابوذر حیدریانی زاده

دانشجوی دکتری مدیریت صنعتی، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

مژده ربانی^۱

استادیار گروه مدیریت، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

ابوالفضل صادقیان

استادیار گروه مدیریت، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

محمدتقی هنیری

استادیار گروه مدیریت، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

حسن دهقان دهنوی

دانشیار گروه مدیریت، واحد یزد، دانشگاه آزاد اسلامی، یزد، ایران

تاریخ ارسال: ۱۴۰۲/۷/۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۴/۸

چکیده

تحقیق حاضر با هدف ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک: با رویکرد جامعه‌شناختی سازمانی انجام گرفته‌است. پژوهش حاضر از نظر روش‌شناسی، از نوع آمیخته یا ترکیبی (کیفی و کمی) است. که در بخش اول بخش از روش داده بنیاد استراوس کوربین سیستماتیک، در بخش دوم پژوهش از روش مدل‌سازی ساختاری-تفسیری و در بخش سوم از مدل‌سازی به روش معادلات ساختاری استفاده شد. در فاز کیفی پژوهش حاضر، برای گردآوری داده‌ها مصاحبه‌های عمیق با صاحب‌نظران به کار گرفته شد و با استفاده از نتایج این مرحله، نسبت به تدوین نظریه اقدام گردید. در فاز دوم پژوهش از پرسش‌نامه زوجی ISM و در بخش سوم، از پرسش‌نامه محقق ساخته استفاده شد که از داده‌های به دست آمده از فاز کیفی پژوهش تهیه و تدوین شد. این پرسش‌نامه شامل ۳۹ گویه هم وزن بود که با استفاده از مقیاس پنج ارزشی لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده بود که، عامل‌ها در زیر گزارش شده‌است. جامعه آماری در بخش کیفی تحقیق، مدیران بانک صادرات هستند که، روش نمونه‌گیری به صورت هدفمند بود. بدین منظور تعداد ۱۹ نفر از مدیران بانک صادرات به عنوان نمونه تحقیق مشخص شدند. نمونه‌گیری در هر بخش تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. همچنین در بخش ISM همان جامعه

^۱ . نویسنده مسئول: heidarianizadaboozar@gmail.com

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

اماری بخش کیفی، که ۱۹ نفر از مدیران بانک صادرات بود، به عنوان نمونه پژوهش انتخاب شد. در بخش سوم پژوهش جامعه آماری، کلیه مسئولین و مدیران ارشد و میانی بانک صادرات هستند. به دلیل نامشخص بودن تعداد دقیق جامعه آماری و با توجه به حجم نمونه کوکران در شرایط نامشخص، تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شد. و از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد. تمامی روند تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق حاضر در نرم افزارهای SPSS و Exell و AMOS انجام گرفت. نتایج تحقیق نشان از ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک، بهبود تعالی درونی اقتصادی، ایجاد ساختار حمایت گری چابک، تصمیم سازی نخبگان، ساختارسازی و شاخص سازی، پیمایش توسعه چابک دارد. نتایج مدل نشان می دهد که میان مولفه های شناسایی شده، همبستگی وجود دارد که بیشترین همبستگی مربوط به ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک و تصمیم سازی نخبگان با ضریب ۰.۷۴۸ و کمترین همبستگی بین ساختارسازی و شاخص سازی و پیمایش توسعه چابک پایدار با ضریب ۰.۵۸۷ است. همچنین نتایج مدل نشان می دهد که تصمیم سازی نخبگان بر پیمایش توسعه چابک با مقدار اثر ۰/۸۸ بیشترین تاثیر و پیمایش توسعه چابک بر ایجاد سرمایه گذاری چابک با مقدار اثر ۰/۶۳ کمترین اثر را دارا است.

کلمات کلیدی: ساختاردهی، ارزیابی سازمان، سازمان چابک

Structuring the development of the agile e-entrepreneur organization evaluation model: with an organizational sociological approach

Aboozar Heidarianizade

PhD Candidate of Management, Yazd Branch, Islamic Azad University, Yazd, Iran

Mojde Rabbani¹

Assistant Professor of Management, Islamic Azad University, Yazd, Iran

Abolfazl Sadeghian

Assistant Professor of Management, Islamic Azad University, Yazd, Iran

Mohamad Taghi Honary

Assistant Professor of Management, Islamic Azad University, Yazd, Iran

Hssan Dehghan Dehnavi

associate Professor of Management, Islamic Azad University, Yazd, Iran

Abstract

The present research was conducted with the aim of structuring the development of the evaluation model of the agile electronic entrepreneur organization: with an organizational sociological approach. In terms of methodology, the current research is of a mixed type (qualitative and quantitative). In the first part of the section, the data method of the Straus Corbin Foundation was used. In the second part of the research, structural-interpretive modeling method was used, and in the third part, structural equation modeling was used. In the qualitative phase of the current research, in-depth interviews with experts were used to collect data, and the theory was

¹ . Corresponding Author: heidarianizadaboozar@gmail.com

formulated using the results of this phase. In the second phase of the research, the ISM paired questionnaire was used, and in the third part of the research, a researcher-made questionnaire was used, which was prepared and compiled from the data obtained from the qualitative phase of the research. This questionnaire included 39 equally weighted items designed using a five-point Likert scale (very little to very much). The factors are reported below. The statistical community was formed in the qualitative part of the research of Bank Saderat managers. which was a purposeful sampling method. For this purpose, 19 managers of Sadart Bank were selected as the research sample. Sampling continued in each section until theoretical saturation was reached. Also, in the ISM department, the same statistical community of the qualitative department, which was 19 managers of Saderat Bank, was selected as the research sample. And in the third part of the research, the statistical population of the present study is all senior and middle managers of Saderat Bank. And due to the uncertainty of the exact number of the statistical population and considering the size of Cochran's sample in uncertain conditions, 384 people were considered as a statistical sample. And available sampling method was used. The entire data analysis process of this research was done in SPSS, Exell and AMOS software. The results of this research showed that the creation of agile innovative investment, improvement of internal economic excellence, creation of agile support structure, elite decision-making, structuring and indexing, agile development survey was identified. The results of the model show that there is a correlation between the identified components, the highest correlation is related to the creation of agile innovative investment and elite decision-making with a coefficient of 0.748 and the lowest correlation between structuring and indexing and surveying sustainable agile development with a coefficient of 587 / is 0. The results of the model show that elite decision-making has the greatest effect on agile development survey with an effect value of 0.88, and agile development survey has the least effect on creating agile investment with an effect value of 0.63.

Keywords: Structuring, Organization Evaluation, Agile

مقدمه

رویکرد جامعه شناختی در سازمان به مطالعه رفتار و تعاملات افراد در یک سازمان و تأثیر جوامع و ارزش های فرهنگی بر آن تمرکز دارد (کاپاسو^۱، 2023). این رویکرد بر این اصل تأکید دارد که سازمان ها نه تنها محصول تصمیمات و اقدامات فردی هستند، بلکه نتیجه تعاملات گروهی و ارتباطات اجتماعی به شمار می روند (شیرینگ^۲، 2023). همچنین این رویکرد در ساختار بانک های امروزی به مطالعه رفتار و تعاملات افراد در یک سازمان بانکی و تأثیر جوامع و ارزش های فرهنگی بر آن تمرکز دارد. این رویکرد بر این اصل تأکید دارد که بانک ها نه تنها محصول تصمیمات و اقدامات فردی هستند، بلکه نتیجه تعاملات گروهی و ارتباطات اجتماعی نیز هستند. در این رویکرد،

^۱ Capasso

^۲ Scheiring.

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

بانک‌ها به عنوان یک نوع از سازمان‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرند. با استفاده از رویکرد جامعه‌شناختی، می‌توان به بررسی عوامل مختلفی پرداخت که در رفتار و ارتباطات در بانک‌ها نقش دارند. به عنوان مثال، نقش ساختار سازمانی، فرهنگ سازمانی، قدرت و توانمندی‌های فردی و گروهی، هویت و همبستگی گروهی، ارتباطات و تعاملات بین اعضای سازمان، و نهایتاً تأثیر این عوامل بر رفتار و عملکرد کارکنان بانک (بامل^۱، ۲۰۲۳). با استفاده از رویکرد جامعه‌شناختی، محققان می‌توانند به بررسی مسائل مختلف در بانک‌ها بپردازند، مانند تأثیر قوانین و سیاست‌های سازمانی بر رفتار کارکنان، تأثیر فشارهای اجتماعی بر تصمیم‌گیری در بانک، نقش هویت گروهی در تشکیل هویت فردی و رفتار کارکنان، تأثیر فرهنگ سازمانی بر اخلاق در بانک، و غیره. به طور کلی، رویکرد جامعه‌شناختی در بانک می‌تواند به ما کمک کند تا بهتر درک کنیم که چگونه عوامل اجتماعی و فرهنگی در بانک‌ها تأثیرگذار هستند و چگونه می‌توان آن‌ها را بهبود بخشید (کریستانیچ^۲، ۲۰۲۳).

امروزه دغدغه تمام دولت‌ها فائق آمدن بر محدودیت‌ها، مسایل و مشکلات پیش روی کسب و کارها و ایجاد محیط مناسب برای فعالیت آن‌ها از طریق تامین سرمایه‌های اولیه و ایجاد بازار عرضه و فروش مناسب می‌باشد، چرا که کسب و کار هر جامعه متضمن سلامت و بقای آن، رشد اقتصادی و در نهایت قدرت و بالندگی کشور محسوب می‌گردد. با عنایت به توجه دولت‌ها به مقوله کارآفرینی به عنوان کلید حل مشکل بیکاری، اهدافی چون سعی در کوچک‌سازی بدنه خود و ایفای نقش تسهیل‌کنندگی، قانون‌گذاری و نظارتی دنبال می‌شود (سجادی، 1401). کارآفرینی فرآیندی است که با ایجاد ترکیبی از عوامل جدید، رشد اقتصادی ایجاد می‌کند. بر اساس این دیدگاه، کارآفرینی یکی از نیروهای محرک توسعه اقتصادی در نظر گرفته می‌شود (کاظمی، 1403).

تغییرات و تحولات در نظام‌های اجتماعی و اقتصادی، به عنوان ارکان اساسی هر جامعه، نشأت گرفته از پیشرفت‌های علمی و فن‌آوری است. سازمان‌ها به ناچار برای پاسخ‌گویی و تداوم حیات و ایجاد ارزش، نیازمند انطباق با شرایط هستند. لذا سازمان‌ها برای تحقق این مهم، دست به نوآوری و ابداع و در کل کارآفرینی در محصول (خدمت) یا فرآیند می‌زنند. از نظر اسلام کارآفرین فرد تلاش‌گری است بتواند با اتکاء به نفس و توکل به خداوند، از راه حلال، حداکثر توانایی‌های جسمی، مادی و تخصصی خود را، در جهت منافع خویش و جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، به کارگیرد

^۱ Bamel,

^۲ Kristanich

..... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

(مسعودی، ۱۴۰۳). درحقیقت این چنین افرادی موتور محرکه سازمان‌ها شده و به سازمان‌ها انرژی تزریق می‌کنند و باعث موفقیت آن‌ها در رویارویی با مشکلات و مصایب کنونی سازمان‌ها می‌گردند. کارآفرینی باعث می‌شود تا با اصلاح شیوه‌های مدیریت سنتی، امکان رقابت در جامعه برای سازمان‌ها فراهم گردد. به کمک آن می‌توان به نیازهای بی‌انتهای مشتریان پاسخ داد. درحقیقت کارآفرینی، مفهومی در ارتباط با جهت‌گیری‌های کارآفرینانه‌ی یک سازمان می‌باشد (نوروزی، ۱۴۰۳). شاید این ادعا که کارآفرینی منشاء سودآوری‌های سازمانی و ملی یک کشور است، بیهوده نباشد. درواقع یکی از رویکردهای راهبردی سازمان‌ها برای نیل به عملکرد بالا و رسیدن به موفقیت‌های چشم‌گیر، کارآفرینی است (مهدی‌زاده، ۱۴۰۳). کارآفرینی دیگر فقط برای افراد نیست (کولمان^۱، ۲۰۲۲). در سرتاسر جهان، سازمان‌های بزرگ روش‌های خود را به گونه‌ای تنظیم می‌کنند که انعطاف‌پذیرتر باشند و از روش‌های کارآفرینی تقلید کنند. به هر حال، کارآفرینان باید مسئولیت زیادی در مورد برآورده کردن انتظارات مصرف‌کنندگان داشته‌باشند و همچنین اغلب در مشاغلی که ایجاد می‌کنند از انعطاف‌پذیری زیادی استفاده‌کنند. این فلسفه را می‌توان برای سازمان‌های بزرگ، نه فقط افراد، به کار برد. در واقع، در سال‌های قبل توصیه شده بود که شرکت‌ها ذهنیت کارآفرینی را برای شکوفایی، نه صرفاً زنده ماندن، در چشم‌انداز دیجیتال امروزی تطبیق دهند (شیمولی^۲، ۲۰۲۰). کارآفرینان الکترونیک افرادی تجاری هستند که واحدهای تجاری الکترونیک را اداره می‌کنند (گوش^۳، ۲۰۲۱). این افراد یا سازمان‌هایی که علاقه ذاتی به نحوه عملکرد ابزارهای الکترونیکی دارند و از آخرین روندهای صنعت الکترونیک آگاه هستند، تصمیم می‌گیرند در این زمینه کارآفرین شوند (قاسم، ۲۰۲۰). صنعت الکترونیک یکی از سریع‌ترین صنایع در حال رشد در عرصه جهانی است که با پیشرفت‌های سریع در مهندسی و فناوری تقویت شده است (دوان^۴، ۲۰۲۲). این صنعت، به ویژه بخش لوازم الکترونیکی مصرفی، فرصت‌های مختلفی را برای کارآفرینان فراهم می‌کند (زمزمی^۵، ۲۰۲۱). لوازم الکترونیکی مصرفی، ابزارها و تجهیزات الکترونیکی هستند که در زندگی روزمره توسط مشتریان استفاده می‌شود (چایدی^۶، ۲۰۲۲). همچنین زمانی امکان ورود سازمان‌های کوچک به این حوزه کارآفرینی الکترونیک وجود نداشت،

^۱ Kollmann

^۲ Shimoli

^۳ Ghosh

^۴ Duan

^۵ Zamzami,

^۶ Chaidi

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

زیرا سرمایه‌گذاری عظیم و امکانات پیچیده تولیدی مشخص می‌شد، اما اکنون زمان در حال تغییر است. جهش در بازار لوازم دیجیتال و اندازه کوچک مانند تلفن‌های همراه و تبلت‌ها این امکان را برای واحدهای کوچک‌تر برای ورود به تجارت الکترونیک مصرفی فراهم کرده‌است. بنابراین برای کسب و کارها، کلمه چابک ابتدا از دنیای توسعه نرم‌افزار آمده و سپس به مدیریت پروژه راه یافت.

البکری^۱ (2022) با اولویت دادن به چهار ارزش و اصل به عنوان مبنای استراتژی و نوآوری، با اولویت دادن به افراد به جای ابزارها و فرآیندها، تمرکز بر داشتن نمونه‌های اولیه کار به جای اسناد بیش از حد و پیروی از یک برنامه، به تغییر پاسخ دادن و کنار گذاشتن قراردادهای سخت و سخت به نفع همکاری مشتری عمل کردند (البکری، 2022). در واقع، فراخوان برای چابک بودن سازمان به معنای ارزش نهادن به طرز فکر مشارکتی، تعامل انسانی، سازگاری است (لاگواگ^۲، 2022). بنابراین چابکی، به جای اشاره به سرعت یا آزمایش، شامل اتخاذ مجموعه‌ای از اولویت‌ها به عنوان مبنایی برای واکنش خلاقانه و استراتژیک در حال تغییر موقعیت‌های نامطمئن است و در عین حال تحلیل نیز ارائه می‌دهد. سازمان‌های چابک فقط سازمان‌های کوچکی نیستند که سوار قطار چابکی می‌شوند. شرکت‌های بزرگ هم در تلاش‌های نوآورانه سرمایه‌گذاری کرده‌اند. با این حال، در حالی که سازمان‌ها توانایی چابک بودن خود را به طرق مختلف نشان می‌دهد، باید توجه داشت که این فقط یک تکنیک کاهش هزینه برای بهبود گردش کار شرکت و کاهش هزینه‌ها نیست (شیمولی^۳، 2020). بهادری (۱۴۰۰) می‌گوید بررسی رابطه کارآفرینی سازمانی با چابکی سازمانی در شرکت‌های دانش بنیان حکایت از رابطه مثبت و معناداری بین کارآفرینی سازمانی و چابکی سازمانی در بین شرکت‌های دانش بنیان وجود دارد. همچنین او معتقد است که بین مولفه‌های کارآفرینی سازمانی از قبیل نوآوری، ریسک‌پذیری و پیشگامی با چابکی سازمانی در بین شرکت‌های دانش بنیان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد.

مقصودلو (۱۴۰۰) در تحقیقی با عنوان «آزمون مدل عملیاتی نقش میانجی چابکی سازمانی و نوآوری سازمانی در رابطه علی سرمایه فکری با کارآفرینی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان» نشان داد که چابکی سازمانی نقش میانجی معناداری در رابطه بین سرمایه فکری و کارآفرینی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان دارد. تبیین مدل پژوهش نشان از اهمیت بسیار زیاد متغیرهای

^۱ Al Bakri

^۲ Laghouag

^۳ Shimoli

..... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

سرمایه فکری، چابکی سازمانی، نوآوری و همچنین کارآفرینی سازمانی دارد که در یک سازمان و محیط کاری می‌تواند در پیشبرد اهداف آن سازمان و واحد کاری نقش بسزایی داشته باشند و منجر به عملکرد بهتر شود.

مرحمتی (1400) در تحقیقی با عنوان «شناسایی عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینی کسب و کارهای الکترونیک با استفاده از رویکرد نگاشت شناختی فازی» به این نتیجه رسید که از ۱۰ عامل استخراج شده، عوامل قابلیت و انگیزش فردی، مشارکت اجتماعی و عمل‌گرایی تاثیر بیشتری در این حوزه دارند. در این پژوهش مدلی طراحی می‌شود که در سازمانی همچون بانک که کارکنان آن افرادی هستند که با درک و ارزشیابی فرصت‌ها از طریق خلق ایده‌ها و اندیشه‌های جدید (خلاقیت) و عینیت بخشیدن به این ایده‌ها (نوآوری) ترکیبات جدیدی از خدمات را ارائه می‌دهد.

آدام (2022) در تحقیقی با عنوان آزمایش‌های کارآفرینی در کار الکترونیک و چالش‌های آن، با رویکرد فرصت‌های کاری به این نتیجه رسید که راه‌اندازی و استفاده از منابع موجود و مدیریت زمان برای ایجاد فرصت‌های کاری، همچنین کار از راه دور به فرد این امکان را می‌دهد که مسئولیت کار خود را بر عهده بگیرد، بر این اساس محقق توصیه‌های بسیاری از جمله: تشویق کارکنان به نوآوری و خلاقیت از طریق افزایش اعتماد به نفس برای پذیرش ریسک‌های پیش‌بینی نشده در اجرای پروژه‌های الکترونیکی کار و همچنین می‌تواند هسته کاری برای آینده شغلی برای غلبه بر مشکل بیکاری باشد. هوانگ^۱ (2022) در تحقیقی با عنوان رهبری کارآفرینانه بر رفتارهای نوآورانه کارکنان هتل‌های کشور ویتنام پرداخته‌اند. آنها با استفاده از مطالعات پیمایشی نتیجه گرفتند که رهبری کارآفرینانه نقش مثبت و مهمی در بهبود رفتارهای نوآور کارکنان هتل‌ها ایفا می‌کند.

محمود (2021) در تحقیقی با عنوان «رهبری کارآفرینانه به عنوان عاملی در توسعه خلاقیت در سازمانها» پرداخت. نتایج تحقیق حاکی از این بود که رهبری کارآفرینانه از ادبیات موجود رهبری و کارآفرینی به عنوان یک نظریه جدید رهبری برای پاسخگویی به تغییرات پویا در قرن بیست و یکم ایجاد شده است و نقش مثبتی در توسعه خلاقیت و نوآوری در سازمان ایفا می‌نماید. هوی لی^۲ و همکاران (2021) در تحقیقی روابط بین گرایش کارآفرینانه و عملکرد و فرایند ایجاد دانش را

^۱ Hoang

^۲ Huili

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

درین کارآفرینان تایوان، مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که تأثیر مستقیم گرایش کارآفرینانه و عملکرد نسبت به زمانی که گرایش کارآفرینانه از طریق فرایند ایجاد دانش روی عملکرد تأثیر می گذارد، کمتر است. در نتیجه گرایش کارآفرینانه به طور مثبتی با عملکرد ارتباط دارد و فرایند ایجاد دانش نقش واسطه‌ای را ایفا می کند. والتر^۱ (2021) در تحقیقی با عنوان «سرمایه گمشده: موردی برای سرمایه روانشناختی در تحقیقات کارآفرینی» به این نتیجه رسید که سرمایه روان شناختی علی‌رغم افزایش علاقه به زیرساخت‌های آن مثل خودکارآمدی، امید، خوش بینی و انعطاف پذیری، در تحقیقات کارآفرینی تأثیر گذار بوده و همیشه به عنوان عامل های مهم برای شروع کارآفرینی و کارآفرینان بوده است. حسین و عزمی^۲ (2021) در تحقیقی موضوع «تأثیر ابعاد جهت گیری کارآفرینی بر عملکرد صادرات صنعت پوشاک» را بررسی نمودند. ابعاد جهت گیری کارآفرینی در این تحقیق عبارتند از: نوآوری، فعال بودن و ریسک پذیری؛ عوامل تعیین کننده عملکرد صادرات، سطح عملکرد مالی، عملکرد استراتژیک و رضایت شرکت‌ها هستند. یک بررسی مقطعی با ارائه پرسشنامه به مدیران سطح بالا و صاحبان صنعت انجام شد. سیصد و سی و نه داده اولیه با روش حداقل مربعات جزئی تأثیر ابعاد جهت گیری کارآفرینی را بر عملکرد صادرات، بررسی کرد. یافته‌های این مطالعه نشان داد که نوآوری و فعال بودن به طور مثبت و قابل توجهی بر عملکرد صادرات تأثیر می گذارد. با این حال، بعد ریسک پذیری بر عملکرد صادرات تأثیر نمی گذارد. یو و همکاران^۳ (2020) به بررسی تحقیقی با موضوع «اثرات کارآفرینی بین المللی و فعالیت‌های کارآفرینی بر عملکرد صادرات SME» پرداختند. هدف از این مطالعه بررسی رابطه بین گرایش کارآفرینی، فعالیت کارآفرینی، درونی سازی اطلاعات و تمایز محصول در شرکت‌های صادرات‌گرا است. به همین ترتیب، فعالیت‌های کارآفرینی به فرصت‌های استثماری و اکتشافی تقسیم می‌شوند. این فرصت‌ها برای بهبود عملکرد شرکت‌ها بسیار مهم است. یک پرسشنامه با استفاده از ۲۱ شاخص از تحقیقات قبلی تهیه شد. داده‌ها از طریق بازدیدها یا ایمیل‌های مدیران صادرات، مدیران اجرایی و مدیران عامل SME‌های صادراتی جمع آوری می‌شد. 321 پرسشنامه طی یک ماه جمع آوری شد. در تحلیل نهایی از ۳۱۶ پرسشنامه استفاده شد. نتایج نشان داد گرایش کارآفرینی بین المللی (IE) تأثیر مثبتی در کاوش و بهره برداری از فرصت‌های تجاری دارد. اکتشاف و بهره برداری از فرصت‌های تجاری تأثیر مثبتی در درونی سازی اطلاعات دارد.

^۱ Welter

^۲ Hossain, K., & Azmi, I

^۳ Yoo et al

..... پژوهش‌های جامعه‌شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

داخلی سازی اطلاعات تأثیر بسزایی در تمایز محصول دارد و در جستجوی فرصت‌ها، استفاده از فرصت‌ها و تمایز محصولات نقش واسطه‌ای دارد.

خدمات بانک‌ها در حال خارج شدن از شکل سنتی خود و پیش رفتن به سمت فناوری اطلاعات در بستر اینترنت است. امروزه گوی سبقت از آن بانک‌هایی است که به واسطه فناوری اطلاعات، خدمات نوین با سرعت بالا ارائه می‌دهند. این امر بدون داشتن کارکنان خلاق و کارآفرین که سازمان کارآفرین را شکل می‌دهند امکان‌پذیر نیست. مردم زمان زیادی را صرف رفتن به بانک، دریافت نوبت، منتظر ماندن در صف برای دریافت خدمات، می‌کنند. از این رو بانک‌ها به دنبال مدلی هستند که در کوتاه‌ترین زمان، بهترین خدمات به مشتری ارائه شود. در دنیای در حال تحول امروز، بانک‌ها باید بین قابلیت‌های کارآفرینی و سازمانی خود رابطه معناداری برقرار سازند. در سازمان‌های سطح بالا، کارآفرینی را همراه با فناوری اطلاعات عامل اصلی بهره‌وری در سازمان برمی‌شمارند. همچنین فرایندهای ارتباطی و اطلاعاتی در داخل و خارج کسب‌وکارها به‌طور فزاینده‌ای در اکثر بخش‌های صنعتی، تحت پوشش فناوری‌های اطلاعات الکترونیکی قرار گرفته است. از این رو در بانک‌ها ضمن برقراری ارتباط بین قابلیت‌های کارآفرینی و سازمانی، خدمات باید تحت پوشش فناوری‌های اطلاعات الکترونیکی قرار گیرد. چنانچه در سازمانی هم‌زمان فرآیند کارآفرینی از یک طرف و فرآیند الکترونیکی شدن از طرف دیگر در جریان باشد؛ می‌توان ادعا نمود که تحت تأثیر فرآیند کارآفرینی الکترونیکی تغییرات حادث در ارکان این سازمان باعث بروز و ظهور چهره جدید سازمانی با عنوان سازمان کارآفرین الکترونیکی شده است. پس به‌اختصار می‌توان گفت سازمان کارآفرین الکترونیکی، سازمانی است که در آن فرآیند کارآفرینی الکترونیکی جریان دارد و به واسطه ارائه محصولات جدید و خلق ارزش الکترونیکی نسبت به سازمان‌های سنتی، کارآمدتر خواهد بود. چهره جدید سازمان کارآفرین الکترونیکی که در این پژوهش بانک‌های صادرات ایران موردنظر است، برای بقا بایستی سرعت پاسخگویی و انعطاف‌پذیری بالایی داشته باشد. در واقع سازمان‌ها متأثر از فضای رقابتی ناشی از تغییرات در دنیای کسب‌وکار و به‌منظور رهایی از مشکلات مربوط به انجام امورات به سبک سنتی، مثل لزوم حضور فیزیکی ارباب‌رجوع، شلوغی و تجمع - خصوصاً در شرایط حساس و ویروس کرونا و صف‌های طولانی، کیفیت پایین خدمات، محدودیت‌های زمانی و مکانی در استفاده از این خدمات، قوانین و مقررات پیچیده و دست‌وپاگیر، هزینه‌های بالای مالی، زمانی، روحی و روانی تحمیل‌شده بر مشتریان به هنگام استفاده از خدمات بانکی، مشابه بودن خدمات همه بانک‌ها و

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

نداشتن مزیت رقابتی و (...و همچنین درجهات استفاده فراگیر از فرصت‌ها و مزایای فضای مجازی و اینترنت، ناگزیر از حرکت شتابان به سمت بانکداری الکترونیکی و بانکداری اینترنتی شده است که می‌تواند مقدمه حرکت سیستم بانکی به سمت کارآفرینی الکترونیکی باشد. سازمان کارآفرین الکترونیک در کنار مفهوم چابکی چهره جدیدتری از سازمان را به خود می‌گیرد. نتایج این پژوهش می‌تواند در بانک‌های کشور و سازمان‌ها، به مدیران و برنامه‌ریزان یاری رساند. پژوهش حاضر به‌طور همزمان به بررسی مؤلفه‌های مهم و اساسی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک در ارتباط با بانک صادرات می‌پردازد که نتایج این پژوهش می‌تواند در سازمان‌ها و بانک و غیره. کاربرد داشته باشد. این پژوهش قصد پاسخگویی به این سوال را دارد که الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک چگونه است؟

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نظر روش شناسی، از نوع ترکیبی (کیفی و کمی) است. که در بخش اول از روش داده بنیاد استراوس کوربین سیماتیک استفاده شد. در بخش دوم پژوهش از روش مدل سازی ساختاری- تفسیری استفاده شد و در بخش سوم از مدل سازی به روش معادلات ساختاری استفاده شده است / پژوهش حاضر به لحاظ نتیجه در فاز کیفی جزو پژوهش‌ها بنیادی و در فاز کمی جزو پژوهش‌ها کاربردی است.

در فاز کیفی برای گردآوری داده‌ها از مصاحبه‌های عمیق با صاحب‌نظران استفاده شد و با استفاده از نتایج این مرحله برای تدوین نظریه اقدام شد. در فاز دوم پژوهش از پرسش‌نامه زوجی ISM و در بخش سوم پژوهش نیز از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد که از داده‌های به دست آمده از فاز کیفی پژوهش، تهیه و تدوین شد. این پرسشنامه شامل ۳۹ گویه هم وزن بود که با استفاده از مقیاس پنج ارزشی لیکرت (خیلی کم تا خیلی زیاد) طراحی شده بود. که عامل‌ها در زیر گزارش شده است

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

جامعه هدف در بخش کیفی تحقیق مدیران بانک صادرات تشکیل شده است. که به صورت روش نمونه گیری به صورت هدفمند بود. بدین منظور تعداد ۱۹ نفر از مدیران بانک صادرات به عنوان نمونه تحقیق مشخص شدند. نمونه گیری در هر بخش تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. روش نمونه گیری در نظریه داده بنیاد؛ نمونه گیری نظری می باشد و نمونه ها با دستیابی به اطلاعات جامع انتخاب می شوند. در مرحله کیفی پژوهش حاضر، نمونه گیری تا اشباع نظری ادامه یافت. کوربین و اشتراش (۲۰۰۸) معتقد هستند اشباع نظری زمانی رخ می دهد که دیگر مقوله تازه ای استخراج نشود. همچنین در بخش ISM همان جامعه آماری بخش کیفی که ۱۹ نفر از مدیران بانک صادرات بود به عنوان نمونه پژوهش انتخاب گردید. و در بخش سوم پژوهش جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه مسئولین و مدیران ارشد و میانی بانک صادرات می باشد. و به دلیل نامشخص بودن تعداد دقیق جامعه آماری و با توجه به حجم نمونه کوکران در شرایط نامشخص بودن تعداد دقیق جامعه نمونه آماری در نظر گرفته شد. و از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شد. روایی محتوایی در بخش دوم و سوم با استفاده از نظرات ۷ تن از اساتید دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفت. پایایی این پرسشنامه نیز با استفاده از محاسبه آلفای کرونباخ برای پرسشنامه روش مدل سازی ساختاری تفسیری میزان 0/82 و برای پرسشنامه معادلات ساختاری میزان 0/86 مشخص گردید. تمامی روند تجزیه و تحلیل داده های تحقیق حاضر در نرم افزارهای SPSS و Exell و AMOS انجام گرفت.

یافته های تحقیق

در این پژوهش مجموع ۳۹ کد مفهومی از مصاحبه ها استخراج شد. در ادامه کدهای شناسایی شده در بخش قبل به کدها یا مقوله های فرعی تبدیل شده اند. پس از انجام هر مصاحبه کدهای احصا

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

شده در هر مصاحبه با یکدیگر مقایسه شده تا شباهت ها و تفاوت هایشان مشخص گردد. لذا کدها بر اساس تشابه در یک طبقه قرار گرفته و تشکیل یک مفهوم (مقوله فرعی) را دادند. طی فرآیند کدگذاری باز در پژوهش حاضر، در مجموع ۳۰۲ کد مفهومی بدون در نظر گرفتن هم پوشانی‌ها (۱۲۷ مقوله با در نظر گرفتن هم پوشانی‌ها) استخراج و تشکیل ۱۷ مفهوم (مقوله فرعی) دادند. در مرحله دوم و کدگذاری محوری، مقوله های اصلی (شرایط علی، شرایط مداخله گر، راهبردها، شرایط بستر، و پیامدها) به عنوان محور در نظر گرفته شده و سپس سایر مفاهیم (مقوله های فرعی) با توجه به اشتراکات و یا همگنی و هم معنایی به آنها ارتباط داده شدند.

جدول 1 مقوله ها و مفاهیم مرتبط با شرایط عوامل الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

مقوله فرعی	مفاهیم اصلی
الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک	ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک
	یادگیری سازمانی
	دانش آفرینی
	تجربیات عملیاتی سازمان
	برونسپاری فعالیتهای سازمانی
	جذب سرمایه برای نوآوری
	حمایت از رفتارهای نوآورانه
	تخصیص بودجه برای نوآوری
	بهبود تعالی درونی اقتصاد
	حقوق اقتصادی
الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک	تساوی اقتصادی در بانک ها
	ایجاد تجارت منصفانه
	ایجاد رونق اقتصادی
	ایجاد اقتصاد باز
	توسعه داوطلبی
	ایجاد سرمایه داری مدرن
	ایجاد ساختار حمایت گری چابک
	احیای حقوق قانونی کارآفرینان
	استفاده نکردن دولت از بانک ها به عنوان ابزار سیاسی
	ایجاد شوراها و اتحادیه های کارآفرینی
الزامات سازمان ها به رعایت منافع	
شناسایی فرصت های اقتصادی موجود	
رعایت الزامات درآمدزایی پایدار	

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

<p>ایجاد اهداف مالی مشخص توجه به اهرم های مالی برآورد هزینه های ثابت بهینه سازی تشریفات مزایده و مناقصه ها و به حداقل رساندن تشریفات</p>	
<p>نهاد سازی با تکیه بر سرمایه های کارآفرینی الکترونیک کاهش وابستگی وجود نیروهای اجتماعی در بحث کارآفرینی الکترونیک ایجاد توانایی استخراجی ایجاد توانایی تنظیمی</p>	<p>تصمیم سازی نخبگان</p>
<p>توجه به کارآفرینی به عنوان ابزار توسعه اصلاح و تقویت نگرش های فرهنگی مردم توجه به فرهنگ های بومی مناطق توسعه و ارتقاء فرهنگ کارآفرینی در جامعه تعیین روابط و وابستگی بین فعالیت های مختلف در توسعه هماهنگ سازی کلیه فعالیت ها برحسب مؤلفه های ساختاری و عملکردی ایجاد سیستم ارتباطی و جریان اطلاعاتی بین متولیان و ذینفعان تقسیم کار ملی و بین سازمانی تعریف نقش و تفویض اختیارات در تشکیلات</p>	<p>ساختار سازی و شاخص سازی پیمایش توسعه چابک</p>

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

شکل 1 مقوله ها مرتبط با الگوی عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

در این پژوهش ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک، بهبود تعالی درونی اقتصادی، ایجاد ساختار حمایتگری چابک، تصمیم سازی نخبگان، ساختار سازی و شاخص سازی، پیمایش توسعه چابک شناسایی شد

به منظور دستیابی به کفایت نمونه بردی در تحلیل عاملی از آزمون کیزر - می - ال کین استفاده شد. همچنین برای همبستگی بین گویه ها و مقدار از آزمون آزمون بارتلت استفاده شد.

جدول 2: کیزر - می - ال کین و آزمون بارتلت

0/754		آزمون کیزر - می - ال کین
154/45	تقریبی از آماره کای دو	آزمون بارتلت
201	درجه آزادی	
0/001	سطح معناداری	

همان طور که نتایج جدول (2) نشان داد شاخص آزمون کیزر - می - ال کین برابر با ۰.۷۵۴ است. و با توجه به اینکه هر اندازه مقدار این شاخص نزدیک به یک باشد نشان دهنده مقدار بالای مناسب بودن نمونه گیری می باشد، پس می توان گفت که داده های مورد نظر برای تحلیل عاملی مناسب است. همان طور که در جدول (۲) آزمون بارتلت نشان می دهد نتایج سطح معناداری این آزمون هر چقدر کوچک تر باشد، نشان می دهد که داده ها توان تشکیل عامل را دارند. این آزمون در سطح ($0P/01$) معنادار است. بنابراین انجام تحلیل عاملی برای داده های این تحقیق مناسب است.

نتایج حاصل از تحلیل عاملی اکتشافی که به روش مؤلفه های اصلی و با چرخش واریماکس انجام شد، حاکی از آن بود که یک ساختار شش عاملی، روش مناسبی برای توصیف گویه های مربوط به عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک است. این شش عامل بر روی هم ۷۰.۸۵ درصد از واریانس مقیاس را تبیین می کند.

جدول 3: نتایج تحلیل عامل اکتشافی عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

بار عاملی						گویه
پیمایش توسعه چابک	ساختار سازی و شاخص سازی	تصمیم سازی نخبگان	ایجاد ساختار حمایت گری چابک	بهبود تعالی درونی اقتصاد	سرمایه گذاری نوآور چابک	یادگیری سازمانی
						0/56
						0/77
						تخصیص بودجه برای نوآوری

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

					0/79	حمایت از رفتارهای نوآورانه
					0/80	جذب سرمایه برای نوآوری
					0/66	برونسپاری فعالیتهای سازمانی
					0/63	تجربیات عملیاتی سازمان
					0/52	دانش آفرینی
				0/55		حقوق اقتصادی
				0/71		ایجاد سرمایه داری مدرن
				0/80		ایجاد اقتصاد باز
				0/63		توسعه داوطلبی
				0/76		ایجاد رونق اقتصادی
				0/79		ایجاد تجارت منصفانه
				0/89		تساوی اقتصادی در بانک ها
			0/71			احیای حقوق قانونی کارآفرینان
			0/67			بهینه سازی تشریفات مزایده و مناقصه ها و به حداقل رساندن تشریفات
			0/74			برآورد هزینه های ثابت
			0/70			ایجاد اهداف مالی مشخص
			0/79			توجه به اهرم های مالی
			0/78			رعایت الزامات درآمدزایی پایدار
			0/66			شناسایی فرصت های اقتصادی موجود
			0/66			الزامات سازمان ها به رعایت منافع
			0/52			ایجاد شوراها و اتحادیه های کارآفرینی
			0/59			استفاده نکردن دولت از بانک ها به عنوان ابزار سیاسی
		0/72				نهاد سازی با تکیه بر سرمایه های کارآفرینی الکترونیک
		0/75				ایجاد توانایی تنظیمی
		0/78				ایجاد توانایی استخراجی
		0/70				کاهش وابستگی
		0/62				وجود نیروهای اجتماعی در بحث کارآفرینی الکترونیک
	0/74					توجه به کارآفرینی به عنوان ابزار توسعه
	0/70					توسعه و ارتقاء فرهنگ کارآفرینی در جامعه
	0/73					توجه به فرهنگ های بومی مناطق
	0/66					اصلاح و تقویت نگرش های فرهنگی مردم

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

0/77						تعیین روابط و وابستگی بین فعالیت‌های مختلف در توسعه
0/79						تقسیم کار ملی و بین سازمانی
0/66						کاهش وابستگی های دولت
0/60						هماهنگ سازی کلیه فعالیت‌ها برحسب مؤلفه‌های ساختاری و عملکردی
0/59						ایجاد سیستم ارتباطی و جریان اطلاعاتی بین متولیان و ذینفعان
2/01	2/21	2/66	2/91	3/64	3/70	ارزش ویژه
7/22	8/01	9/05	14/21	15/25	17/11	درصد کل واریانس

نتایج آزمون نتایج آزمون تحلیل عامل اکتشافی در مورد عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک نشان می‌دهد که ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک بیشترین بار عاملی مربوط به گویه جذب سرمایه برای نوآوری بیشترین بار عاملی مربوط به گویه بهبود تعالی درونی اقتصاد مربوط به گویه ایجاد اقتصاد باز در عامل ایجاد ساختار حمایت گری چابک بیشترین بار عاملی مربوط به گویه توجه به اهرم های مالی ، در عامل تصمیم سازی نخبگان بیشترین بار عاملی مربوط به گویه اهمیت ایجاد توانایی استخراجی در عامل ساختار سازی و شاخص سازی بیشترین بار عاملی مربوط به گویه توجه به کارآفرینی به عنوان ابزار توسعه ، پیمایش توسعه چابک بیشترین بار عاملی مربوط به گویه تقسیم کار ملی و بین سازمانی شده است.

جدول 4: نتایج آزمون تحلیل عامل تاییدی عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

بار عاملی						گویه	
پیمایش توسعه چابک	ساختار سازی و شاخص سازی	تصمیم سازی نخبگان	ایجاد ساختار حمایت گری چابک	بهبود تعالی درونی اقتصاد	سرمایه نوآور	ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک	
						0/55	یادگیری سازمانی
						0/70	تخصیص بودجه برای نوآوری
						0/75	حمایت از رفتارهای نوآورانه
						0/76	جذب سرمایه برای نوآوری
						0/62	برونسپاری فعالیت‌های سازمانی
						0/60	تجربیات عملیاتی سازمان
						0/59	دانش آفرینی
				0/59			حقوق اقتصادی

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

				0/66	ایجاد سرمایه داری مدرن
				0/75	ایجاد اقتصاد باز
				0/61	توسعه داوطلبی
				0/62	ایجاد رونق اقتصادی
				0/64	ایجاد تجارت منصفانه
				0/78	تساوی اقتصادی در بانک ها
			0/60		احیای حقوق قانونی کارآفرینان
			0/61		بهبود سازی تشریفات مزایده و مناقصه ها و به حداقل رساندن تشریفات
			0/62		برآورد هزینه های ثابت
			0/65		ایجاد اهداف مالی مشخص
			0/78		توجه به اهرم های مالی
			0/72		رعایت الزامات درآمدزایی پایدار
			0/66		شناسایی فرصت های اقتصادی موجود
			0/61		الزامات سازمان ها به رعایت منافع
			0/50		ایجاد شوراهای و اتحادیه های کارآفرینی
			0/52		استفاده نکردن دولت از بانک ها به عنوان ابزار سیاسی
		0/62			نهاد سازی با تکیه بر سرمایه های کارآفرینی الکترونیک
		0/61			ایجاد توانایی تنظیمی
		0/70			ایجاد توانایی استخراجی
		0/68			کاهش وابستگی
		0/52			وجود نیروهای اجتماعی در بحث کارآفرینی الکترونیک
	0/64				توجه به کارآفرینی به عنوان ابزار توسعه
	0/51				توسعه و ارتقاء فرهنگ کارآفرینی در جامعه
	0/72				توجه به فرهنگ های بومی مناطق
	0/55				اصلاح و تقویت نگرش های فرهنگی مردم

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

0/60						تعیین روابط و وابستگی بین فعالیت‌های مختلف در توسعه
0/62						تقسیم کار ملی و بین سازمانی
0/54						کاهش وابستگی های دولت
0/53						هماهنگ سازی کلیه فعالیت‌ها برحسب مؤلفه‌های ساختاری و عملکردی
0/58						ایجاد سیستم ارتباطی و جریان اطلاعاتی بین متولیان و ذینفعان

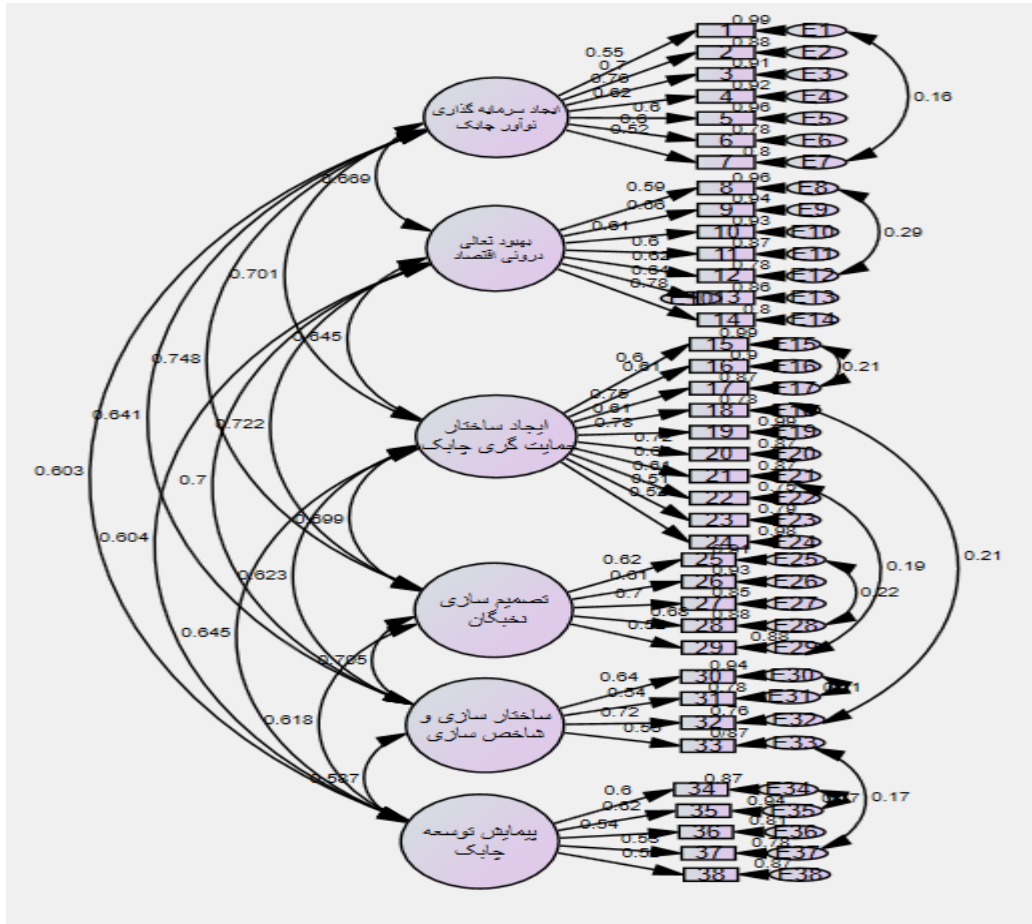
نتایج آزمون تحلیل مسیر نشان می‌دهد که در عامل ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک بیشترین بار عاملی مربوط به جذب سرمایه برای نوآوری، در عامل بهبود تعالی درونی اقتصادی بیشترین بار عاملی مربوط به تساوی اقتصادی در بانک‌ها، در عامل ایجاد ساختار حمایت‌گری چابک بیشترین بار عاملی مربوط به توجه به اهرم‌های مالی در عامل تصمیم‌سازی نخبگان بیشترین بار عاملی ایجاد توانایی استخراجی، در عامل ساختار سازی و شاخص سازی بیشترین بار عاملی مربوط به توجه به فرهنگ‌های بومی مناطق و در عامل پیمایش توسعه چابک بیشترین بار عاملی مربوط به تقسیم کار ملی و بین سازمانی بود

جدول 5: شاخص‌های برازش مدل نهایی

NFL	AGFI	GFI	CFI	RSMEA	X ² /df	df	Chi-square (X ²)	
0/91	0/91	0/90	0/91	0/92	1/20	165	198/12	میزان

شاخص‌های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری با توجه به دامنه مطلوب این شاخص‌ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده‌های پژوهش حمایت می‌شوند، به عبارت دیگر برازش داده‌ها به مدل برقرار است و همگی شاخص‌ها دلالت بر مطلوبیت مدل معادله ساختاری دارند

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

شکل 2: روابط بین متغیرهای عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

جدول 6: روابط بین متغیرهای عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

مقدار r	متغیرها
0/669	ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک ←→ بهبود تعالی درونی اقتصادی
0/701	ایجاد ساختار حمایت گری چابک
0/748	تصمیم سازی نخبگان
0/641	ساختار سازی و شاخص سازی
0/603	پیمایش توسعه چابک

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

0/645	ایجاد ساختار حمایت گری چابک	↔	بهبود تعالی درونی اقتصادی
0/722	تصمیم سازی نخبگان		
0/700	ساختار سازی و شاخص سازی		
0/604	پیمایش توسعه چابک		
0/699	تصمیم سازی نخبگان	↔	ایجاد ساختار حمایت گری چابک
0/623	ساختار سازی و شاخص سازی		
0/645	پیمایش توسعه چابک		
0/705	ساختار سازی و شاخص سازی		تصمیم سازی نخبگان
0/618	پیمایش توسعه چابک		
0/587	پیمایش توسعه چابک		ساختار سازی و شاخص سازی

نتایج مدل نشان می دهد که میان مولفه های عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک همبستگی وجود دارد که بیشترین همبستگی مربوط به ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک و تصمیم 0 و کمترین همبستگی بین ساختار سازی و شاخص سازی و پیمایش /سازگی نخبگان با ضریب 748 0 می باشد. /توسعه چابک پایدار با ضریب 587

در ادامه و در بخش حاضر نتیجه پردازش داده های تحقیق و نظرات خبرگان را براساس گام های روش ISM و تحلیل ادامه خواهیم داد. جدول چهار ماتریس خود تعاملی اولیه برای مدل عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک و بر اساس جمع بندی نظرهای خبرگان را نشان می دهد. بر این اساس، ماتریس دسترسی پذیری سازگار شده به شرح جدول زیر حاصل می شود.

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

جدول ۷: ماتریس خودتعاملی عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک بر اساس جمع بندی

نظرات خبرگان						
6	5	4	3	2	1	
V	V	V	V	V	-	1
V	V	V	V	-	-	2
V	X	X	-	-	-	3
A	X	-	-	-	-	4
A	-	-	-	-	-	5
-	-	-	-	-	-	6

جدول ۸: ماتریس دسترس پذیری نهایی عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک بر اساس جمع بندی نظرات خبرگان

6	5	4	3	2	1	
1	1	1	1	1	1	1
1	1	1	1	1	0	2
1	1	1	1	0	0	3
1	1	1	1	0	0	4
1	1	1	1	0	0	5
1	1	1	1	0	0	6

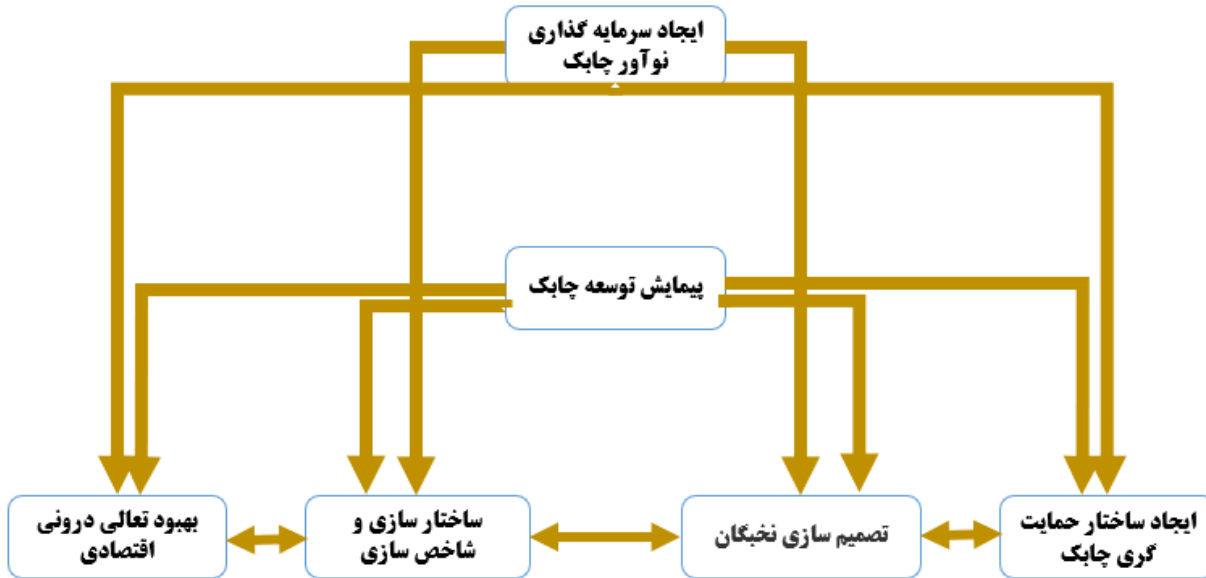
برای تعیین سطح عوامل، مجموعه دستیابی، مجموعه پیشنهاد و اشتراک آنها محاسبه می شوند و بدین ترتیب، طی چند تکرار، سطح هر یک از معیارها مطابق جدول زیر محاسبه می شود.

جدول ۹: تعیین سطوح مدل عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک بر اساس جمع بندی نظرات خبرگان

سطوح	مجموعه اشتراکی	مجموعه پیش نیاز	مجموعه دستیابی	
سطوح سوم	1	1	6,5,4,3,2,1	1
سطوح دوم	2	2,1	6,5,4,3,2	2
سطوح دوم	6,5,4,3	6,5,4,3,2,1	6,5,4,3	3
سطوح اول	6,5,4,3	6,5,4,3,2,1	6,5,4,3	4
سطوح اول	6,5,4,3	6,5,4,3,2,1	6,5,4,3	5
سطوح اول	6,5,4,3	6,5,4,3,2,1	6,5,4,3	6

الگوی ریسک های فاز نخست راهبرد ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک بر اساس سطوح تعیین شده و ماتریس دسترسی پذیری نهایی به شرح شکل زیر ترسیم می شود.

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

شکل 3: مدل عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک بر اساس جمع بندی نظریات خیرگان

نتایج مدل ساختاری تفسیری نشان می دهد که ایجاد سرمایه گذاری نوآور چابک در سطح اول، پیمایش توسعه چابک در سطح دوم و بقیه متغیرها در سطح سوم قرار دارند

جدول 10: شاخص های برازش مدل نهایی

NFL	AGFI	GFI	CFI	RSMEA	X ² /df	df	Chi-square (X ²)	میزان
0/93	0/91	0/90	0/90	0/041	1/14	52	59/77	

شاخص های ارزیابی کلیت مدل معادله ساختاری با توجه به دامنه مطلوب این شاخص ها در مجموع بیانگر این است که مدل مفروض تدوین شده توسط داده های پژوهش حمایت می شوند، به عبارت دیگر برازش داده ها به مدل برقرار است و همگی شاخص ها دلالت بر مطلوبیت مدل معادله ساختاری دارند

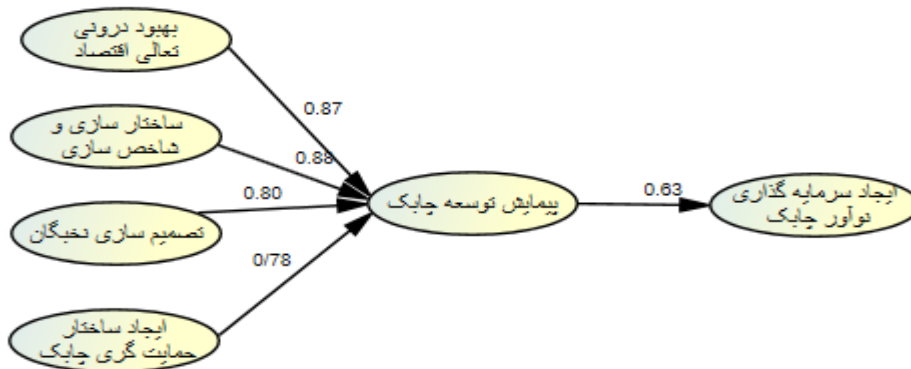
جدول 11: مقدار اثر عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

متغیرها	مقدار اثر

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

0/87	بهبود درونی تعالی اقتصاد بر پیمایش توسعه چابک
0/80	ساختار و شاخص سازی بر پیمایش توسعه چابک
0/88	تصمیم سازی نخبگان بر پیمایش توسعه چابک
0/78	ایجاد ساختار حاکمیت گری چابک بر پیمایش توسعه چابک
0/63	پیمایش توسعه چابک بر ایجاد سرمایه گذاری چابک

نتایج مدل نشان می دهد که تصمیم سازی نخبگان بر پیمایش توسعه چابک با مقدار اثر 0/88 بیشترین تاثیر و پیمایش توسعه چابک بر ایجاد سرمایه گذاری چابک با مقدار اثر 0/63 کمترین اثر را دارا می باشد.

شکل 5: مدل عوامل ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک

بحث و نتیجه گیری

خدمات بانکها در حال خارج شدن از شکل سنتی خود و پیش رفتن به سمت فناوری اطلاعات در بستر اینترنت است. امروزه گوی سبقت از آن بانکهایی است که به واسطه فناوری اطلاعات خدمات نوین با سرعت بالا ارائه می دهند و این که بدون داشتن کارکنان خلاق و کارآفرین که سازمان کارآفرین را شکل می دهند امکان پذیر نیست در سازمانی همچون بانک مردم زمان زیادی را صرف رفتن به بانک دریافت نوبت منتظر ماندن در صف برای دریافت خدمات می کنند چراکه

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

ما به دنبال مدلی هستیم که در آن که در کوتاه‌ترین زمان بهترین خدمات به مشتری ارائه شود. در دنیای در حال تحول امروز، بانک‌ها باید بین قابلیت‌های کارآفرینی و سازمانی خود رابطه معنی‌داری برقرار سازند در سازمان‌های سطح بالا کارآفرینی را همراه با فناوری اطلاعات را عامل اصلی بهره‌وری در سازمان برمی‌شمارند همچنین فرایندهای ارتباطی و اطلاعاتی در داخل و خارج کسب و کارها به طور فزاینده‌ای در اکثر بخش‌های صنعتی، تحت پوشش فناوری‌های اطلاعات الکترونیکی قرار گرفته است لذا د بانک‌ها ضمن برقراری ارتباط بین قابلیت‌های کارآفرینی و سازمانی خدمات باید تحت پوشش فناوری‌های اطلاعات الکترونیکی قرار گیرد. چنانچه در سازمانی هم‌زمان فرآیند کارآفرینی از یک طرف و فرآیند الکترونیکی شدن از طرف دیگر در جریان باشد؛ می‌توان ادعا نمود که تحت تأثیر فرآیند کارآفرینی الکترونیکی تغییرات حادث در ارکان این سازمان باعث بروز و ظهور چهره جدید سازمانی با عنوان سازمان کارآفرین الکترونیکی شده است. پس به‌اختصار می‌توان گفت سازمان کارآفرین الکترونیکی سازمانی است که در آن فرآیند کارآفرینی الکترونیکی جریان دارد به‌واسطه ارائه محصولات جدید و خلق ارزش الکترونیکی نسبت به سازمان‌های سنتی کارآمدتر خواهد بود. و چهره جدید سازمان کارآفرین الکترونیک که در این پژوهش بانک‌های صادرات ایران موردنظر است برای بقا بایستی سرعت پاسخگویی و انعطاف‌پذیری بالای داشته باشد در واقع سازمان‌ها متأثر از فضای رقابتی ناشی از تغییرات در دنیای کسب و کار و به‌منظور رهایی از مشکلات مربوط به انجام امورات به سبک سنتی مثل لزوم حضور فیزیکی ارباب‌رجوع، شلوغی و تجمع خصوصاً در شرایط حساس و ویروس کرونا و صف‌های طولانی، کیفیت پایین خدمات، محدودیت‌های زمانی و مکانی در استفاده از این خدمات، قوانین و مقررات پیچیده و دست و پاگیر، هزینه‌های بالای مالی، زمانی، روحی و روانی تحمیل شده بر مشتریان به هنگام استفاده از خدمات بانکی، مشابه بودن خدمات همه بانک‌ها و نداشتن مزیت رقابتی و... و همچنین درجات استفاده فراگیر از فرصت‌ها و مزایای فضای مجازی و اینترنت، ناگزیر از حرکت شتابان به سمت بانکداری الکترونیکی و بانکداری اینترنتی شده است. آدام (2022) در تحقیقی با عنوان آزمایش‌های کارآفرینی در کار الکترونیک و چالش‌های آن، با رویکرد فرصت‌های کاری به این نتیجه رسید که راه اندازی و استفاده از منابع موجود و مدیریت زمان برای ایجاد فرصت‌های کاری، همچنین کار از راه دور به شما این امکان را می‌دهد که مسئولیت کار خود را بر عهده بگیرید، بر این اساس محقق توصیه‌های بسیاری از جمله: تشویق کارکنان به نوآوری و خلاقیت از طریق افزایش اعتماد به نفس برای پذیرش ریسک‌های پیش‌بینی

..... پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

نشده در اجرای پروژه های الکترونیکی کار و همچنین می تواند هسته کاری برای آینده شغلی برای غلبه بر مشکل بیکاری باشد. هوانگ^۱ (2022) نتیجه گرفتند که رهبری کارآفرینانه نقش مثبت و مهمی در بهبود رفتارهای نوآور کارکنان هتل ها میتواند ایفا نماید. محمود (2021) نتایج تحقیق آنها حاکی از این بود که رهبری کارآفرینانه از ادبیات موجود رهبری و کارآفرینی به عنوان یک نظریه جدید رهبری برای پاسخگویی به تغییرات پویا در قرن بیست و یکم ایجاد شده است و میتواند نقش مثبتی در توسعه خالقیت و نوآوری در سازمان ایفا نماید. هوی لی^۲ و همکاران (2021) نتایج نشان داد که تأثیر مستقیم گرایش کارآفرینانه و عملکرد نسبت به زمانی که گایش کارآفرینانه از طریق فرایند ایجاد دانش روی عملکرد تأثیر می گذارد کمتر است. در نتیجه گرایش کارآفرینانه به طور مثبتی با عملکرد ارتباط دارد و فرایند ایجاد دانش نقش واسطه ای را ایفا می کند. والتر^۳ (2021) در تحقیقی با عنوان سرمایه گمشده: موردی برای سرمایه روانشناختی در تحقیقات کارآفرینی به این نتیجه رسید که سرمایه روان شناختی علی رغم افزایش علاقه به زیرساخت های آن مثل خود کارآمدی، امید، خوش بینی و انعطاف پذیری، در تحقیقات کارآفرینی تأثیر گذار بوده و همیشه به عنوان عامل های مهم برای شروع کارآفرینی و کارآفرینان بوده است. حسین و عزمی^۴ (2021) یافته های این مطالعه نشان داد که نوآوری و فعال بودن به طور مثبت و قابل توجهی بر عملکرد صادرات تأثیر می گذارد. با این حال، بعد ریسک پذیری بر عملکرد صادرات تأثیر نمی گذارد. یو و همکاران^۵ (2020) نتایج نشان داد گرایش کارآفرینی بین المللی (IE) تأثیر مثبتی در کاوش و بهره برداری از فرصت های تجاری دارد. اکتشاف و بهره برداری از فرصت های تجاری تأثیر مثبتی در درونی سازی اطلاعات دارد. داخلی سازی اطلاعات تأثیر بسزایی در تمایز محصول دارد و در جستجوی فرصت ها، استفاده از فرصت ها و تمایز محصولات نقش واسطه ای دارد. مهمترین چالشی که کارآفرینان با آن مواجهند متقاعد کردن افراد دیگر جهت همراهی با آنهاست. این افراد می توانند یک جامعه سرمایه گذار و یا خود افراد درون سازمان باشند، در مراحل پس از تولید و تجاری سازی ایده، کارآفرین با جامعه بزرگتری به نام بازار و مشتریان بالقوه و بالفعل مواجه است و این ارتباط به دلیل جدید بودن محصول فراتر از ارتباط بازاریابان و مدیران فروش با مشتریان

^۱ Hoang

^۲ Huili

^۳ Welter

^۴ Hossain, K., & Azmi, I

^۵ Yoo et al

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

است. این باور وجود دارد که اعمال کارآفرینی میان مدیران یک سازمان طیف وسیع و گسترده ای است. که نیل به درجات متعالی آن امری بسیار خطیر قدم گذاری و حرکت مثبت به سوی مدارج بالای این طیف، موجب اثرگذاری مستقیم بر عملکرد سازمان و بهبود محسوس آن می شود. لذا با توجه به نقش و جایگاهی که کارآفرینی در موفقیت یک سازمان دارد از یک طرف و نیز تاثیرگذاری مستقیم کارآفرینی بر متغیرهای اصلی سازمان نظیر اهداف، کارکنان، عملکرد و موارد مشابه و هم چنین وجود موانع و دشواری هایی که از عدم صحیح شناخت و کارآفرینی الکترونیک، گریبانگیر مدیریت سازمان ها می شود انجام چنین تحقیقی ضرورت می یابد. از سوی دیگر با تعیین قابلیت های کارآفرینی الکترونیک موجب افزایش این فرهنگ در این سازمان ها می شویم و زمینه مناسبی در جهت طرح ریزی برنامه ها و اقدامات مدیریت سازمان ها در جهت گام برداشتن به سوی سازمانی با فرهنگ کارآفرینی بالا می گردد. و مرور اجزای ادبیات موضوع نشان می دهد که تاکنون مطالعات گسترده ای درباره مباحث سازمانی و چابکی و کارآفرینی انجام شده است اما کارآفرینی الکترونیکی موضوع جدیدی است که در خصوص آن تحقیقات کمی صورت گرفته است. موارد زیر به ضرورت های خاص تحقیق اشاره می کند. با بررسی های صورت گرفته کاهش تعداد شعب بانک صادرات نسبت به بانک های هم رده خود شده ایم که برای مثال قبل از کاهش تعداد شعب بانک صادرات نسبت به بانک ملی تعداد شعب بانک صادرات دو برابر بانک ملی بود. این مقدار کاهش تعداد شعب که به منظور کاهش هزینه ها صورت گرفته نباید باعث کاهش رضایت مشتریان و کمتر شدن خدمات به مشتریان شود که این تغییرات جدی در این سازمان مستلزم حرکت کردن این سازمان در دامنه سازمان کارآفرین چابک است. در واقع به نظر می رسد پیاده نمودن فرآیند کارآفرینی الکترونیکی چابک در سیستم بانکی راه حلی است که بانک ها را قادر می سازد با تبدیل خدمات نوآورانه خود به کسب و کارهای جدید الکترونیکی همراه پاسخگویی سریع به نیازهای مشتریان، بدون توجه به محدودیت های زمانی و مکانی، برای مشتریان ارزش افزوده ایجاد نموده و از این طریق به اهداف سازمانی خود نائل شوند.

منابع

- سجادی، سید مجتبی، خاقانی، محمد وحید، شایق، امیرحسین. (1401). مدل عوامل مؤثر بر زنجیره تأمین کسب و کارهای الکترونیک صنایع خدماتی. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی 15(3) 461-478.
- کاظمی، زهرا، عسکری فر، کاظم ابراهیمی، ابوالقاسم. (1403). شناسایی قابلیت های بازاریابی در چرخه عمر کسب و کارهای نوپا. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی 7(1) 162-191.

.....پژوهش های جامعه شناختی، سال هفدهم، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲

- مسعودی، صاحبه، عسگری، امیر. (1403). اثر متغیرهای کلان اقتصادی بر کارآفرینی در صنعت در ایران: رویکرد TVP-FAVAR. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی (17)، 161-143
- مقصودلو، سعیده، فلاح، زین العابدین، بهلکه، طاهر، عسکری، اسراء، (1400)، آزمون مدل نقش میانجی چابکی و نوآوری سازمانی در رابطه علی سرمایه فکری با کارآفرینی سازمانی در وزارت ورزش و جوانان، فصلنامه مطالعات راهبردی ورزش و جوانان (2) 20-13-66
- مرحمتی، آریا و شایق، امیرحسین، (1400)، عوامل موثر بر موفقیت کارآفرینی کسب و کارهای الکترونیک، دومین همایش ملی مدیریت نوین و کسب و کارهای نوپا، شیراز
- مهدی زاده، منصوره. (1403). تحلیل نقش و سازوکار نقش آفرینی کارآفرینان سیاستی در حکمرانی با تاکید بر تجارب موفق جهانی. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی (17)، 79-56
- نوروزی سید حسینی، رسول، رومیانی، مراد، رومیانی، سعید. (1403). چارچوب توسعه کارآفرینی های نوین در ورزش: از ایده تا کنش. فصلنامه علمی پژوهشی توسعه کارآفرینی (17)، 119-80
- ADAM, H. A. H. (2022). ROLE OF BUSINESS ENTREPRENEURSHIP AND ELECTRONIC WORKING FOR JOBS OPPORTUNITIES CREATION. Quantum Journal of Social Sciences and Humanities, 3(1), 45-37
- Al Bakri, A. (2022). The Effectiveness of E-Entrepreneurship Training Programs in the Emerging Markets (GCC). International Journal of E-Entrepreneurship and Innovation (IJEEI), 12(1), 1-16.
- Bamel, N., Kumar, S., Bamel, U., & Gaur, V. (2023). International Journal of Sociology and Social Policy: a retrospective overview. International journal of sociology and social policy, 43(1/2), 247-271.
- Chaidi, I., Papoutsi, C., Drigas, A., & Skianis, C. (2022). Women: E-Entrepreneurship and Emotional Intelligence. Technium Soc. Sci. J., 30, 214.
- Capasso, M., & Kadri, A. (2023). The imperialist question: A sociological approach. Middle East Critique, 32(2), 149-166.
- Duan, C. (2022). E-Platform-Enabled Transnational E-Entrepreneurship: Case Studies of Chinese Immigrant Entrepreneurs in New Zealand. International Journal of E-Entrepreneurship and Innovation (IJEEI), 12(1), 1-16.
- Ghosh, N., & Prasad, S. K. (2021). Sustainability and E-Entrepreneurship: A Strategic Perspective. International Journal of E-Entrepreneurship and Innovation (IJEEI), 11(1), 36-54.
- Hossain, K., & Azmi, I. B. A. G. (2021). The effect of entrepreneurial orientation on the export performance of apparel industry. *Uncertain Supply Chain Management*, 9(1), 11-20.
- Hoang, G., Luu, T. T., Nguyen, T. T., Du, T., & Le, L. P. (2022). Examining the effect of entrepreneurial leadership on employees' innovative behavior in SME hotels: A mediated moderation model. *International Journal of Hospitality Management*, 102, 103142.
- Криштанович, М., Shulyar, R., Svitlik, М. Я., & Фатюха, Н. (2023). Theoretical and methodological approaches to the formation of a model for increasing the efficiency of the system for ensuring the economic security of a banking institution. *Financial and credit activity problems of theory and practice*, 2(49), 56-64

..... ساختاردهی توسعه الگوی ارزیابی سازمان کارآفرین الکترونیک چابک...

- Kollmann, T., Kleine-Stegemann, L., de Cruppe, K., & Then-Bergh, C. (2022). Eras of digital entrepreneurship. *Business & Information Systems Engineering*, 64(1), 15-31.
- Li, Y. H., Huang, J. W., & Tsai, M. T. (2009). Entrepreneurial orientation and firm performance: The role of knowledge creation process. *Industrial Marketing Management*, 38(4), 440-449.
- Laghouag, A. A. (2022). Assessing the impact of e-entrepreneurship orientation key success factors on banks' performance. *Management and Entrepreneurship: Trends of Development*, 1(19), 98-113.
- Mehmood, M. S., Jian, Z., Akram, U., & Tariq, A. (2021). Entrepreneurial leadership: The key to develop creativity in organizations. *Leadership & Organization Development Journal*.
- Qasim, D., Bany Mohammed, A., & Liñán, F. (2020). The Theoretical Basis of Relevant E-Entrepreneurship Results: A Systematic Literature Review. *International Journal of Entrepreneurship and Small Business*, 1-30.
- Shimoli, S. M., Cai, W., Abbas Naqvi, M. H., & Lang, Q. (2020). Entrepreneurship success traits. Do Kenyans possess the desired entrepreneur personality traits for enhanced E-entrepreneurship? Case study of Kenyan students in the people's republic of China. *Cogent Business & Management*, 7(1), 1847863.
- Scheiring, G., & King, L. (2023). Deindustrialization, social disintegration, and health: a neoclassical sociological approach. *Theory and Society*, 52(1), 145-178.
- Welter, C., & Scrimshire, A. (2021). The missing capital: The case for psychological capital in entrepreneurship research. *Journal of Business Venturing Insights*, 16, e00267.
- Yoo, Sungjoon and Kim, Hag-Min and Lee, Yea-Rim. The Effects of International Entrepreneurial Orientation and Entrepreneurial Activities on SMEs' Export Performance (November 15, 2019). *Journal of Korea Trade* Vol. 23, No. 7, November 2019, 156-172.
- Zamzami, I. F. (2021). The key enabling criteria of e-entrepreneurship evolving practices and implementation in Saudi Arabia. *SN Business & Economics*, 1(9), 1-22.